

KERESKEDELMELMI LAPOK.

SZAK-, ÖNKÉPZŐ- és TÁRSADALMI HETI KÖZLÖNY.

Megjelenik hetenként egyszer: **szombaton.**

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy évre	6	frt	—	kr.
Fél évre	3	—	—	—
Evnegyedre	1	50	—	—

Előfizetési és hirdetési díjak a kiadó-hivatalhoz, **Kutasi Imre nyomdájába Debreczenbe** czimzendők.

HIRDETÉSI DÍJ:

2 hasábos petitsor 5 kr. — Bélyegdíj minden hirdetés után 20 kr. — Nyilttéri közlemények minden sora 20 kr.

A helyszöklésért előlegesen 5 frt o. é. fizetendő, mely összeg a közvetítés sikertelensége ese tén 50 kr. levonásával visszaküldetik.

Hirdetések és nyilttéri közlemények a kiadóhivatalban, **Kutasi Imre könyvnyomdájában** fogadtatnak el.

A lap szellemi részét érdeklő minden közlemények a szerkesztőséghez
(**Péterfia-utca, Margitay-ház, emelet**)
czimzendők.

Kéziratok vissza nem adatnak.

TARTALOMJEGYZÉK: I. ÚJ ÜZLET MEGNYITÁSOKOR. — II. HATÁROZOTT ÁR. — III. TÁRCZA. **Chemica.** — IV. A PÉNZ. — V. KÖZRAKTÁR. — VI. KALAUZ. — VII. SZÖVETFESTÉS. — VIII. FELOLVASÁS A LÓTENYÉSZTÉSÉRŐL. — IX. EGYLETI ÉLET. — X. HETI HIREK ÉS VEGYESEK. XI. ISMERET-TÁR. — XII. SZERKESZTŐI ÜZENET. — XIII. KIS KÖZVETITŐ.

Új üzlet megnyitásokor.

Mostoha időviszonyok egyáltalában nem alkalmasak új üzletek megnyitására. A vevőközönséget csak lassan lehet érdekeinknek megnyerni. Ez nem hajol szép ígéretekre, még kevésbé nyegle hirdetésekre, hanem tényekre alapítja egy üzlet solidsága iránti meggyőződését. Egyik kíváncsiságból, másik meg ismeretségből, egy harmadik ismét véletlenül teszen néha-néha egy csekély próbavásárlást, elmondván véleményeiket és tapasztalataikat ismerőseiknek és barátaiknak. Ily lassú módon képződik rendszerint az ítélet egy kezdő üzletről. És ha áll a közmondás, hogy „a nép szava, isten szava“, akkor ezen közmondást méltán lehet alkalmazni egy új üzletre.

Egy kezdő üzletre tizezerek szemei vannak függesztve. Ezeket nem lehet üres ígéretekkel magához édesgetni. A vásárló közönség valódi előnyököt kíván: jó és olcsó árat, előzekeny és finom modort, határozott és tartós solidságot.

A ki ezeket nyujthatja, az számíthat állandó vevőkre, azaz versenyképes lesz.

Ha visszapillantunk az utolsó évekre, fájdalommal kell tapasztalnunk, hogy az ujonnan nyitott üzletek majdnem 50 százaléka egy-két év alatt lett fizetéseképtelenné.

Ezen észrevétel korántsem vonatkozik egyedül helyi tapasztalatokra, hanem az egész ország kereskedelmi viszonyaira.

Az új üzleteknek eme szerencsétlen lefolyását érzi több, régi idő óta fennálló és a nép bizalma folytán meggyökeresedett üzlet is, a mennyiben a folytonos végeladások által a piaci árak természetellenesen lenyomatnak, mely sajnos körülmények folytán a jóhírű üzletek teljes pangásra, vagy veszteséggel való eladásra kárhoztatnak.

Ezen hazánk kereskedését aggasztó mérvben fenyegető veszély alapokát fürkészni hivatásszerű kötelességünknek tartván, elmondjuk leplezetlenül erre vonatkozó észrevételeinket.

Nézetünk szerint a kezdő kereskedők legnagyobb része azért kénytelen jelzett rövid idő alatt üzletét bezárni és egész jövőjét kockáztatni, mivel egyrészt oly nagy bevásárlásokat eszközöl, melyek nem állanak arányban alaptőkéjével, másrészt, mivel mindjárt üzlete megnyitásánál azon álláspontot akarja elfoglalni, hová a régi kereskedők sok évi

fáradtság és küzdelem után jutottak. Ezen természetellenes állapot keményen boszulja meg magát.

Az emberi műveleteknek ép oly kevéssé kedvező az ugrás, mint akár a társadalomnak, vagy a természetnek.

Ha egy kezdő kereskedő, ki csekély tőkével rendelkezik, nagy bevásárlásokat eszközöl, tehetségen fölül költekezik drága lakásra, nagy üzlethelyiségre, fényes ablakok és ajtókra, művészies kivitelű czímtáblára, nagy falragaszokra, sok segédre stb., akkor a jól értesült körök azonnal tudhatják, hogy ennek mihamarább bukás lesz a vége. És dacára annak, hogy fényes üzlettel áll a piacon, gondteljes uralma egy pünkösdi királysághoz hasonlít.

Ezen eljárás ifjai gondatlanságon, hiányos ítélőtehetségen, nem ritkán a takarékosági szellem hiányán, sokszor meg urhatnámságon alapul. Ha kötelességünk saját pénzünkkel helyesen gazdálkodni és helyes számítással egy tartaléktőkérről gondoskodni, akkor kétszeres kötelességünk mások pénzére vigyázni, mert ha azt elvesztjük, akkor becsületünkkel játszunk, és megbénítjuk szabad mozgásunkat a jövőben.

Tanuljunk a régi tapasztalt kereskedőktől! Azok mindannyian csendes működés, hangyaszorgalom, takarékoság és az élvezetekről való lemondás útján jutottak vagyonhoz. Azok nem akartak egyszerre meggazdagodni, nem akartak gazdagnak látszani az avatatlank szemeiben, hanem igyekeztek a közönségnek valódi jó szolgálatokat tenni, tettekkel bizonyítani szolgálati készségüket és solidságukat.

A régi időből származott kereskedők a rossz időktől sem féltek, mert szerették az egyszerűséget és kerülték a bő költekezést. Ők maguk láttak a munkához és ha szükséges volt — nejeik és gyermekeik is. Így raktak krajczárt krajczárhoz, forintot forinthez. És csak akkor, ha saját erszényökből telt, nagyobbították és fényesítették üzletüket.

A mi fiatal kereskedőink megfordítva cselekszenek. Ők nem az alappal akarják megkezdeni az épületet, hanem a betetőzéssel. Így nem csodálkozhatunk, ha levegőbe építenek a legcsekélyebb szellő fuvalmának ellen nem állható — légvárat.

Határozott ár.

A régi tradíciók egyik jellemző típusával, az anyyi időt rabló és báránytürelmet igénylő alkudozással és kufarkodással még igen sok helyen találkozunk. Rendithetlen köszikla gyanánt tartotta magát e barbár szokás. A piacon ép úgy, mint a vásártéren és az üzletekben, képviselven — úgy szólván — egy emlékoszlopot a vizözön előtti időkből.

Annival kellemesebben hat a modern felfogásoknak és berendezéseknek hódoló vásárlóra, ha egy üzletbe lépve, ragyogó betűkkel olvashatja épen szemközt az ajtóval ezen jó hangzású és solid értelmű szavakat: „határozott ár“, vagy „szabott ár.“ És még jobban esik az értelmes vevőnek, ha a kereskedő következetesen ragaszkodik eme feliratához és az árúczikkék árából mit sem enged.

Tudom, hogy lesznek t. olvasóim közt olyanok, a kik azt fogják mondani, hogy ama rút szokás már annyira fészkelte be magát, hogy azt kiirtani nem lehet. Lesznek továbbá a kereskedők közt olyanok is, kik hivatkozva a gyakorlati életre és tapasztalatra, azon ellenvetéssel fognak élni, hogy van sok vevő, különösen az alsóbb néposztályból, kik annyira hozzá vannak szokva az alkudozás mulattató szóváltásához, hogy nem is esnék jól, ha legalább 1—2 krajczárt nem engednének nekik. És azután hányan vannak, a kik épen büszkéek arra, hogy az alkudozásnál oly nagy ügyességet és kereskedői rutinirtságot tudnak kifejteni.

Ezen érvelésekkel szemben a következőket bátorodom megjegyezni:

A határozott ár tagadhatatlanul meghódítja az intelligens közönséget, mert a vásárlás sokkal simábban, finomabban és kevesebb idővel jár, mint a hosszas alkudozás, melyet némelyek egészen a cigánykodásig folytatnak. A határozott ár még sokkal jobban esik a solid vevőnek, ha az minden darabra érhető számokban és nem holmi értelmetlen betűkkel v. hieroglyphákkal van jegyezve, hogy a vevőben még a kételkedésnek árnyéka se támadjon.

Budapesten ismertem a többiek közt egy posztó-kereskedést, mely oly nagy bizalomban állott szabott árjegyzésénél fogva, hogy bátran lehetett gyermeket is oda küldeni,

ha a mennyiséget, minőséget, czélt, szint és egyéb körülményeket feljegyezték. Hogy ily üzletben kisebb megerőltetés és kevesebb személyzet mellett lehet 3-szor annyit eladni, mint más üzletekben, hol az alkudozás divik, kétséget sem szenved.

Hogy a határozott ár a közép és az alsóbb osztálynál is kedvesebb, mint a kufárkodás, azt tényekkel is be lehet bizonyítani. Hogy többet ne említsek, miért mennek oly kiváló előszeretettel a 27 kros boltba? Miért nem alkudoznak a mézársekben, a péknél? Mert tudják, hogy hasztalan minden fáradság.

Ép így lehetne a határozott árat az üzletekben meghonosítani. De félrendszabályok nem vezetnek célhoz, hanem tökéletes reformok. A városi kereskedők adják az impulsust, ezt követik azután a kisebb városok és falvak kereskedői. A jó szokás kiszorítja lassankint a megrögzött ódon szokásokat a többi polgárságnál. Ezzel nyerünk sok időt, ezzel bizonyítjuk solidságunkat. És a vevő, ki nem kételkedik azon, hogy neki talán drágábban kell fizetni az árut, mint másnak, sokkal nyugodtabb lélekkel lép üzletünkbe, mint ha attól kell félnie, hogy itt azon igyekeznek, hogy járatlanságát hasznukra fordítsák és behuzzák.

Nem találhatok eléggé erős kifejezést ama piszkos eljárásra, midőn a nagy vásár alkalmával az ember pl. ruhát akar vásárolni, az eladók az árt túlságosan felcsigázzák. Én nem tudnám magamat oly könnyen elhatározni, hogy oly helyen vegyek, hol 2, sőt 3-szor annyit kérnek egy árúczikkért, mint a mennyiért adják.

Ezek minden embert a priori együgyűnek tekintenek, a kit zsarolni és behuzni szabad, ha csak lehet. Ily ocsmány eljárástól undorral fordul el minden önérzetes ember. És

T Á R C Z A.

C H E M I C A.

— Regényes korrajz. —

S ó r o k o g á b R. t ó l.

I.

A thea-estély.

Lipcsében vagyunk; tél vége fele jár az idő, gyönyörű februári este van. A tiszta légürben élénken ragyognak a esillagok. A hold szende fénye oly ábrándossá, kellemes felhomályossá teszi az időt, hogy ki csak szerét tehette, sétálni ment s most térnek hazafelé a vidám hölgyek, udvarlókától körülsevegve, a szerető szívek vígan társalogva s az egymással élénken vitatkozó burschok.

Előttünk is egy ilyen négy-öt tagból álló vitatkozó diák-csoport halad; a „theater caffè“ környékéről jönnek, víg hangulatban vannak s az ásvány- és vegytani intézet felé eső városrészbe tartanak. Most egy szép egyenes utcában levő kétemeletes ház kapujánál megállanak, úgy látszik, a collegák egyike nem szándékszik felmenni s azt — egy nőies vékony hangú, de jó termetű, különösen vállas, bajusz- és szakállatlan ifjut — látszanak kapacitálni, hogy tartson velük.

Közelebb érve, egészen tisztán kivehetjük beszédüket. — Ejh barátim — szól az ifju — okosabban tesztetek, ha feljöttök hozzám; finom orosz thea, specialitás szivar vár reátok oda fenn, ott jobban lehet vitatkozni thea mellett, mint egy kellemetlen füstszagtól kiállhatlan söresarnokban, vagy kávéházban.

Ugy látszik, ifju barátunk nagyon nőies.

— Nálad se szép leány, se zene, a nélkül pedig poeta nem érzi jól magát.

Ugy tetszik, nem egyszerű a társaság, s a mint kivihető, némelyik csak úgy töri a német nyelvet, habár mind németül beszélnek, hogy egymást megérthessék.

Végre engednek a meghívásnak.

— Volnál csak oly szép leány, mint a milyen ifju vagy, nem hagynánk hivatni magunkat, karonfognánk, úgy sietnénk veled Emil, miért is nem vagy Emilia — trefálkózának az ifjak. Jó vér pezsgett bennök.

— Akkor nem indulnánk együtt — szól az Emilnek szólított nőies hangú szép ifju, kinek ezalatt szobájába értek.

Szobája különös csinnal van berendezve, feltűnő szép butorzattal ellátva, közepén egy függő lámpa pislog s az ifjak rögtön kényelemben teszik magukat, mihelyt Emil — kit egyik collegája Ladekowszkynek szólít — a lámpát világítóbbá teszi.

Ladekowszky Emil tehát, kinek lakásán vagyunk, csaknem nőies kezekkel, valódi finom gyöngéd arcbőrrel, fekete haj, fekete szem ferfinak is csábító, nőnek volna igazán szép. Piczi szája rózsapiros, úgy hogy ha lengyel bugyogós nadrág s ugyanoly színű lengyel korezos ujjas nem fednék tagjait, kételkednünk kellene férfi létén.

A szobán kívül azonban, melyben megállapodtunk, még egy kis szobával rendelkezik, s az, miután itt ágy nincs, háló-szobája lesz. Innen hozza elő specialitásait, finom szivarjait, melyekre az ifjak rágyújtanak s leheverednek a szoba egyik falának csaknem egész hosszában elnyúló alacsony, de igen széles diványon, úgy hogy majdnem fekvő helyzetbe jutnak.

Emil esengetésére megjelen egy csinos szobaleány,

ezek még csodálkoznak, hogy a vásár mindinkább fogy! Csak egy kis vállalkozási szellem helybeli iparosainknál és kereskedőinknél könnyen megnyerné részökre a talajt. A szédelés és nem solid eljárás nem számíthat állandóságra. A közönség ráismer a jó czégekre, és ha egyszer bizalommal fordul egy üzlethez, ahoz ragaszkodik, míg csak a név fennáll. Annak nem kell kufárkodni, ott a szabott ár többet vonz, mint másnak alkudozása. A szabott ár egyáltalában annyi jeles előnyökkel bír, hogy jó volna azt a kereskedői körökben meghonosítani. A szabott ár emeli a kereskedés tekintélyét, növeli a bizalmat, megtakarít sok időt és megkímél sok kellemetlen elavult fogásoktól. Irtsuk ki a rossz szokásokat, ha azok helyére jobbak kínálkoznak. Ez a haladás egyik sarkalatos követelménye.

A p é n z.

A debreczeni kereskedelmi ifjuság önképző körében, Zalai Márk tanár által jan. 2-án tartott felolvasás.

(Vége.)

Ezek után elsoroljuk Ausztria-Magyarország és a legközelebben érdeklő államok pénzverési viszonyait.

Ausztriában az ezüst képezi a törvényes pénzt. 1 kilogr. finom ezüstről veretik 90 darab. 1852—1858-ig a pengő forint 60 krajczárjával volt használatban. Egy bécsi kölni márka 280.64 $13\frac{1}{3}$ finomságu ezüst ötvényből veretett 20 darab. Azért neveztetett 20 forintos pénzlábnak. 100 pengő forint épen annyi ezüströt tartalmaz, mint 105 osztr. ért. forint.

Kereskedelmi pénzek gyanánt veretnek a cs. k. arany (1 kölni márka 233.87 gramm), $23\frac{1}{2}$ fin. aranyból veretik 67 darab.

kire valóságos farkas szemmel tekintenek a diák-collegák. Emilt kivéve.

Egy felugrik, meg is csipi ajakát, de a leány kézmozdulatára elkapja kezét.

Emil a thea-készletet rendeztetni el vele.

— Könnyű neked Emil — szólal meg egy gesztenye színű hajzatu ifju, szabályos arcczal, sugár termettel — csak nekem volna ily szép cziczusom.

— Nem érnél vele semmit — válaszolt Emil — egy szavadért kiadná anyja az utat, ki e lakást tartja s ennek jövedelméből él.

— E szerint nem kis összeget fizethetsz barátom.

— Én itt kosztolok, mosatok, szolgálatok stb. De jó barátságos nép is!

— El ne áruld magad! — kiáltának e megjegyzésre.

Emil e közben folyton mozgott, a terítővel bevont asztalon helyezvén el a leány által hozott thea-főzöt, rumot, cukrot stb.

Mire az ifjak kitréfálozták magukat, elkészült a thea, párolgott a kellemes ital, Emilnek pedig beszélnie kelle a theáról; kérték, hogy mondjon róla egyet-mást.

Emil kezdetben vonakodott.

— Ejh barátom — szólt a főnebb leirt szálás ifju, ki Emillel igen bizalmas viszonyban látszott lenni — úgy is docturátusra készülsz, rem árt, ha gyakorlod magadat az előadásban s gyönyörködtetsz bennünket; hidd el, nőnek nézünk tejjölös arczoddal, hallgatni fogunk, s ha nő volnál, össze is csokolnánk.

Emil aztán elkezdé magyarázni, (halljuk, halljuk!) hogy a thea egy cserjenemű növénynek — melyet be is mutat, egy nagy táblájú gyönyörű növényrajzokkal telt könyvet vevén elő — leveleiből készítették, illetőleg annak megszarítása által nyeretik. Itt látjátok — folytatja — az

8 és 4 forintos (Napoleond'or és fél Napoleondo'r) 1 kilogr. 0.9 finom aranyból veretik 155 darab 8 for. 1852—1858. verettek egész és fél koronák, és pedig $\frac{1}{2}$ kilogramm tiszta aranyból veretett 50 egész és 100 fél korona.

Váltópénz gyanánt veretik a 20 krajczár 0.6 fin. és 10 kr. 0.4 finoms., úgy hogy 150 frt. ezüst váltópénzben 1 kilogr. tiszta ezüst (90 frt. érték van.) Rézből 1 és 4 krajczáros darabok, 100 kilogr. rézből 300 frt. réz váltópénz (50 frt. érték) veretik.

Németországban 1873. óta az arany képezi a törvényes pénzlábot. Egység a birod. márka. 1 kilogr. tiszta aranyból veretik 2790 darab márka. Az ötvény finomsága $\frac{9}{10}$.

Az ezüst, réz és nikel váltópénzek. Ezüst váltópénzből 20 márkán fölül, réz és nikel váltópénzből 1 márkán fölül elfogadni senki sem köteles.

1873. előtt Poroszországban az ezüst volt a törvényes pénz és pedig 1 vámf. tiszta ezüstről veretett 30 tallér és Délmetországban ugyanannyi súlyegységből $52\frac{1}{2}$ délnémet forint $\frac{9}{10}$ finomsággal, úgy hogy 45 osztr. forint, 30 tallér és $52\frac{1}{2}$ délnémet forint súlyra, tartalomra és értékre nézve tökéletesen egyenlők voltak.

Franciaországban a kettős érték van képviselve, a törvényes pénz tehát mind az arany, mind az ezüst. Pénzegység a frank. 100 centimmel. 1 kilogramm $\frac{9}{10}$ finoms. ezüstről veretik 200 frank és 1 kilogr. $\frac{9}{10}$ finomságu aranyból 155 darab Napoleon-arany. Ezen pénzverési rendszert elfogadta Olaszország, Helvétia, Belgium, Görögország, az egyesült dunai fejedelemségek (Románia és Spanyolország.)

Angliában a törvényes pénz az arany. Pénzegység a

5—6 csészéjü rózsaszínű virágot, mely igen kellemes szagú ebből fejlődik a három magú gyümölcs, mely diónagyságu magvakat tartalmaz. Titeket azonban levele érdekel s a levélben levő vegyek, melyeket kifözve theánkban szűr-
csölünk.

A levelek, mint látjátok, hosszúkás lándzsa-alakúak, hegyezettek, fűrészes szélűek, felsejükön fiatal korokban szakadásak, szőrösek, kifejlődve kopaszok, ellenkezőleg mint mi férfiak, kik ifjan vagyunk kopaszok, s kifejlődve leszünk szakadásak.

— Te ugyan Emil, soha. Tréfáloztak az ifjak. Mire Emil jót nevetett.

— Élet s élvezetet nyújtó anyaga a thea levélnek a *cafféin*, mely gyönyörű jegőczös szerkezetű, itt látjátok s ekkor elővett egyet gyűjtemény-szekrényéből, mely apró csinos üvegekkel volt telve, hajszál vékony hosszú szép fehér jegőczökkel s oda adta az ifjaknak.

— De vigyázzatok, meg ne kószoljátok, mert nem épen ártalmatlan. Ezenkívül foglaltatik még a theában egy zamatos olaj s részben ennek köszönheti a thea izgató hatását.

Ezek a thea legjellemzőbb tulajdonságai.

— Mond el kérlek — szóltak közbe a többiek — mint készítik el odáig, a mint az a kereskedésbe kerül, s mint jöttek reá azon gondolatra, hogy így szűr-
főzetét, kivonatát, mint mi.

— A készítés barátaim igen egyszerű. — Emil egészen belemelegedett az előadásba. — Először természetesen le-
szedik és pedig külön a rendkívül finom apró fehér szőrökkel fedett levélkéket, külön a ritkább szőrrel fedett nagyobbakat, fejlettebbeket, amazok adják a finom Pecco s Pecco virág (flowery Pekoe) theát, ezek a közönségesebbeket.

(Folyt. köv.)

*

£ Sterling v. Sovereign. 1 £ = 20 shilling, 1 shilling = 12 pence. 1 Troyfont (373.246 gramm) $1\frac{1}{2}$ finoms. aranyból veretik 46 $\frac{29}{40}$ darab £. Az ezüst, réz és nikl. csak váltópénzek.

Oroszország. Törvényes pénz az ezüst. Értékegység a rubel. Alfelosztás 100 kopek. 100 rubel veretik 5 $\frac{6}{96}$ orosz fontból (409.512 gramm) 83 $\frac{1}{3}$ finomságból.

Az orosz aranypénz Imperial-nak nevezetik, 1 orosz font $\frac{88}{96}$ fin. aranyötvényből veretik 62 $\frac{27}{45}$ darab Imper. (Értéke majd 9 frt.)

Észak-Amerikában a pénzegység a dollár. Vannak 1. 2 $\frac{1}{2}$, 5, 10 és 20 dolláros darabok. 1873. óta nagy mennyiségben veretik az ugynevezett Trades dollár ezüstben, mely pénz nem Kelet-Ázsiában igen kedvelt és a forgalomban levő fizetési eszközt kiszorítani kezdi. (2.20.)

Befejezésül nem hagyhatom említés nélkül a praktikus angol közmondását: „Time is money.“ „Az idő pénz.“ Erre azt mondjuk, hogy nemcsak az idő pénz, hanem az emberi munka, a tudományos képesség, az ügyesség, az előrelátás, a gyakorlatiasság, a kifejtett értelem, ezek mindannyian valóságos kincsbányák. Gyermekekoromban láttam egy bűvészt, ki egy vagy két itczés üvegből mindenféle szeszes italokat öntött mindenkinek kívánsága szerint. Ezt ő bűvészpalczknak nevezte. Ily bűvészeti tulajdonnal bír a pénz. Ebből mintegy varázsütésre lehet mindent szerezni az összes földi és talán égi javakból is. Pénzből nőnek az ég felé törekedő és a tornyokkal vetekedő paloták, a hatalmas folyók partjait összekötő hidak és az óriási hegyek alján képződő alagutak. Pénzből lesznek a tenger fenekén lerakott Kabelek, az óriási hajók, gyárak, gépek és számtalan más az emberi ész, szorgalom és találékonyság remekművei. A pénz egy folyékony tőke, mely nagy tömegben összehalmozva oly csodálatos, elragadó benyomást kelt, mint akár a tenger, melynek kisebb és nagyobb részei termékenyítő erővel bírnak. A pénz egy valódi universalgenie, mely mindenható és mindentudó, melynek rendelkezésére áll a tudomány és művészet, a munka és akarat. Szóval: a pénz hatalom. És mily áldozatok árán jutnak az emberek pénzhez? A munka és takarékoság árán. Ezen két fogalom: munkásság és takarékoság ikertestvérek. Egyik kiegészíti a másikat.

Azt mondá az öreg Rothschild, hogy sokkal könnyebb a második milliót megszerezni, mint az első ezer forintot és pénzhez csak azok jutnak, kik a takarékoság mesterségét mesterileg értik.

Munkásság és takarékoság. Ez legyen vezérszavunk kereskedelmi pályájukon. Ezek bizton vezetnek a boldogulás, az anyagi jólét dicső országába.

Központ (Entrepôt.)

(Vége.)

A figyelmes olvasó az előbbi két közlemény tartalmából s következtetést vonhatott ugyan már a közraktárak hatására vonatkozólag; — azonban még sem leendő fölösleges, pár szóval előadni, kik és mily mértékben élvezik azon hasznot, melyet a közraktárak nyújtanak a kereskedés számára.

Vidéki középpontban például Debreczenben, Szegeden, Győrött stb. lakó kereskedők, minthogy ilyen helyeken ugy szólván csak a gabona-kereskedés megy nagyban, — azt fogják állítani, hogy a közraktárak a gabona-kereskedés szolgálatában állván kizárólag, a gabona-kereskedőknek áll érdekükben ily

intézmény létrehozása; s lehet, hogy ezen okoskodásuk alapján vagy teljesen visszavonulnak azon mozgalmaktól, melyek a vidéki főbb kereskedelmi városokba tervezett közraktárak ügyében megindultak, vagy legalább is közönyösen viselik magukat. Sőt meglehet, hogy talán hasonló felfogásból indulva ki, még maguk a termelők egy része is — a kiknek pedig közvetlenül és a legnagyobb mértékben érdekükben állana egy ilyen vállalat felállítása — nem fejt ki annyi fáradságot és buzgalmat annak létesítése körül, mint a mennyit önhaszna megkívánna.

Nagyon tudnánk sajnálni, ha csakugyan megtörténhetnék, hogy a több helyen megindult élénk mozgalom ily hibás vélemény következtében lenne sikertelen.

Igaz, hogy látszólagosan csak a gabona-kereskedő a haszon; — azonban valóban mégis részesül abban a termelő is még pedig közvetlenül, részesül a többi kereskedő, sőt részesül minden egyes polgár is, habár a nélkül, hogy ki lehetne mutatni a reá háromlő hasznot.

Igen; a termelő közvetlenül veszi hasznát a közraktárnak; minthogy, ha nincs is elegendő raktára önmagának, nem kénytelen a betakarítás után azonnal eladni terményeit. Elhelyezheti azokat a közraktárban és várhat egy vagy két hónapig, addig t. i. míg az árak jobban megállapodnak.

Azt tapasztaljuk ugyanis, hogy minálunk közvetlenül a betakarítás után a gabona-árak jóval alacsonyabban állanak, mint 2—3 hónappal később. Augusztus és szeptember hónapokban ugyanis mindenki igyekszik eladni gabonáját és ilyenkor — úgy szólva — elárasztják a piacot. Minthogy azonban hazánkban sehol sincsenek közraktárak, a kereskedők kénytelenek viszont minél rohamosabban vinni külföldre, a hol elegendő számmal vannak ily intézmények.

Szeptember és október hónapokban a forgalom nagyon élénk, sőt mondhatjuk, annyira túlélénk, hogy a vasutak alig képesek megfelelni a szállítási kívánalmaknak; pár hónappal később pedig már nagyon meglanyhul.

Egészen másképp lenne ez, ha lennének közraktárak. Habár akkor is az őszi hónapok lennének a legélénkebb forgalmú hónapok, még sem lenne oly nagy az ellentét, nem volna oly nagy a különbség köztük és a téli, meg a tavaszi hónapok közt; mert az eladással várhatnának és várnának is a tartózkodóbb termelők, ha volna árúikat hol elhelyezni.

De, mint előbb is említők, nem csupán a gabona-kereskedők s velük együtt nemcsak a termelők húznak hasznot a közraktárak felállítása által: hanem közvetve az összes kereskedelem és ipar megérezzi annak hatását. A kényelem, az árúk biztos elhelyezhetése ugyanis egy-egy középpontba vonzza az áruforgalmat s meggátolja azon szétziláltságot, mely részben most kereskedelmünket jellemzi. A gabonakereskedés egyes alkalmasabb helyen központosul s ez a többi kereskedelmi ágak központi fejlődésére is jótékonyan hat.

Ha Debreczennek, Szegednek, Győrnek, Aradnak stb. eleterős, a lehetőségig önálló lesz a nyereség-kereskedése, emelni fogja az a többi kereskedelmi ágat, segíteni, táplálni fogja a műipart is, s a környékbeli kisebb városok kénytelenek lesznek belátni, hogy hasztalan erőlködnek, magukat emancipálni természetes kereskedelmi középpontjuk hatása alól. A vasutak építése által forgalmi viszonyaikban megzavart vidéki középpontok akkor visszanyerik régebbi

befolyásukat s megint érdekük körébe tudják majd vonni a környékbeli kisebb helyeket. És ez sem a középpontnak, sem környezetének nem leend kárára, sőt ellenkezőleg.

Erős meggyőződés, hogy közraktárak építésével oly kereskedelmi ágak is, melyek a vidéki középpontokban a vasúttal építése óta mintegy kiközltek rendes menetükből és nagy kereskedési (en gros) jellegüket elvesztvén, kis kereskedéssé (en detail) törpültek alá, megint visszanyerik régi szerepüket, s visszanyerik azon kis városi ügyfeleik megrendeléseit, melyeket újabb időkben Bécs, Lipcse, Hamburg és Bréma utazói hódítottak el tőlük.

Azt hiszem, a vidéki városok összes kereskedői, különbség nélkül pártfogolni fogják az eszmét, a melyet már több vidéki városban szőnyegre hoztak s érdekeiket a gabonakereskedők és nagy termelők érdekeivel azonosnak tekintvén, egyesült erővel látnak hozzá az eszme, a gondolat megtesztéséhez.

Ezt parancsolja saját jobblétünk! Ezt kívánja a magyar kereskedelem érdeke!

K a l a u z.

Szwatosch Ignác kötszövészeti gyára Debreczenben.

Számtalanszor tapasztaljuk, hogy még oly árukat is, melyek hazánkban is készülnek, külföldről rendelnek meg kereskedőink, mivel azt hiszik, hogy onnan jobbat vagy legalább is olcsóbbat kapnak, mint a honi gyárakból, vagy pedig néha azért is, minthogy nem tudják hol volnának az illető árúk kaphatók.

Az innen keletkező bajnak elejét veendő, már lapunk megindításakor elhatároztuk volt magunkban, hogy főleg a vidéki kis kereskedők tájékoztatása végett nyitunk egy rovatot, melyben gyáripari vállalatokat fogunk megismertetni.

Ime megkezdjük az ismertetést a fent nevezett gyárral. Van ugyan Debreczennek is nagyobb gyári vállalata, minők például a répacukor-gyár, meg az István-gőzmalom részvénytársaságok; azonban a téli időszak lefolyása előtt időszerűnek véljük előbb e szövőgyárat ismertetni.

A kötszövészeti árúk gyártása Debreczenben 1818 óta létezik. Kezdetben az egész művelet tisztán csak kézi munkára szorítkozott; s csak később, nevezetesen 1830. év körül szerzett a cég alapítója egy gépet (*Läckl-maschine*) a melylyel az úgynevezett előfonást végezték, de még igen tökéletlenül, mert finom fonalat nem volt képes előállítani. Az 1846. év táján az úgynevezett „*Continue*“ előfonógépet kezdte alkalmazni a gyár, mely azóta, több más gyapjú kidolgozó géppel működésben van. Ezeket a gépeket 1877. óta fennálló kazánnal (*Laubek construction*) egy gőzgép (*La Chapell-systeme*) hajtja. Ezekon kívül még több henger és kötszövő-gép van működésben, mely utóbbi a legújabb vívmány szerint berendezve naponkint nyolcz ember munkaképességére dolgozik.

A gyár szoboszlói, derecskei és nyírségi gyapjából dolgozik és a félig mosott nyersanyag teljes kitisztítását és festését maga a gyár eszközölteti.

Készít a kötszövészeti iparba vágó mindenféle gyapjú-árukat, nevezetesen 2, 3, vagy ötűjű téli keztyűket; gyapjú alsó ingeket, ujjasokat, női és férfi nadrágokat, téli gyapjú harisnyákat és botosokat (*Socke*.) nagyobbára kék és szürkés-kék színben, de fehéreket és egyéb színűeket is.

A gyár eddigi piacza Magyarország több vidéke s külö-

nösen Erdély. Bizományi vagy fiók raktára nincs, megrendeléseket tehát csak magánál a gyárnál lehet megtenni.

Eladás nagyban és kicsinyben egyiránt. — Az árakat illetőleg maga a gyártulajdonos készséggel ad felvilágosítást.

Szövetfestés,

különösen *Persio*, *Indigó* és *Anilin-festékek* segélyével.

Dr. Koós Gábor tól.

Szilárdítási módok.

IV.

A festék szilárdítók — mordantok — szerepe tehát mint látjuk igen különböző, némelyek feladata az, hogy a már kész festéket a szövetszállaihoz erősítsék, míg mások sokkal fontosabb szerepet játszanak, a mennyiben a szín minőségére is befolyással vannak, sőt némely szín-nuance egyedül a mordant minőségétől függ; így például egy buzérral vagy cochenillel festett gyapot viola, fekete, közönséges vagy gránátvörös színt ölt a szerint a mint előbb vas vagy timföld-mordanttal vagy a kettőből előállított mordantkeverékekkel kezeltek.

Ezekből kivethetjük, hogy ugy a festékek előállítása mint azok megszilárdítása különböző módon történik:

1. *Némely festékek saját színnel bírnak*, a szövetet minden segéd anyag nélkül festik, a szövet anyagával mondhatjuk a mint a legtöbb esetben történik is *vegyileg egyesülnek*, így történik ez a gyapju- és selyemfestésnél a pikrinsavval, orceinnel, ammoniakos bárminő festékekkel, s a különböző anilin-festékekkel.

2. *A festék saját színnel bír, bizonyos illó folyadékban föloldatik*, s a midőn a belemártott szövet minden részét áthatotta, az oldószer melegítés vagy szárítás által eltávolittatik, mire az oldhatlanná vált festék a szövetszállak legbensőbb rejtekeiben is benmarad s mint ilyen a szövet szállait megfesti.

3. *Bizonyos festékek vegyfolyamatok következtében jönnek létre a szövet szállain, a festékképződés tehát vegyi-, a megszilárdítás ellenben mechanikai uton történik*, az által, hogy a szövetanyag legparányibb része is át van hatva a festéknek tömecssei által, úgy, hogy ha bensőbb rétegeiből a festéket el akarjuk távolítani, azt csak a szövetszállak szétválása által eszközölhetjük, ide sorolható a chromsárgával, vasélegsókkal való festés stb.

Ilyen természetű a buzér és cochenillel való festés, a midőn ezen anyagok festékei az *alizarin* és *carmin* vegyileg egyesülnek a mordant gyanánt használt sók fémhidrátjaival, a melyek a szövet legbensőbb rétegeit átható fémsók oldatából az egyesülés következtében válnak ki.

Ilyen természetű az oxydatio utján előállított festékekkel való festés, a mikor azon vegyület, a mely eredetileg oldatban áthatotta a szövetszállak minden részét elegendő következtében oly testté változik, mely tökéletesen oldhatlan. Az ily elegendő különböző módon megy végbe: vagy a levegő élenyének vagy más vegyekben foglalt oxigénnek behatása folytán. — Catechu stb. festés.

4. *Megtörténik az is, hogy a festék* — a midőn oldatába mártatik a szövet — annak porusai, rendkívül finom sejtjeibe sejtközi üregeibe nyomul, de épen ez által *oldhatlanná lesz*, mint szokták mondani *felületi rontás következtében*. Így fest a carthamin, orlean stb.

5. *Végre oly saját színű festékek*, melyek a festésnél használni szokott folyadékokban *oldhatlanok*, vagy ha némelyek

oldhatók is, de a szövetszalak anyagához legkisebb rokonsággal sem viseltetik, oly anyagokkal kevertetnek, melyek vizgöz száraz hő, vagy más de nem vegyi hatás folytán beszáríttatnak, oldhatlanná tétetnek, a mikor aztán közönséges oldószerek által el nem távolíthatók s miután rendkívül finoman elvannak oszolva megszilárduló részecskéik, a festék ott kötve marad általuk, szóval a szövet megfestetik. Így festenek ultramarin-nal, chromzölddel, diófeketével. Így eszközöztetik a szövet nyomás és festés albumin, sajtanya schellack stb. segélyével.

Ezen categoriákba sorozhatók a különböző eljárások. vannak azonban oly módok, a melyeket sem egyik sem másik csoportba nem oszthatnak, melyeknél rendkívül complicált a megszilárdítási, valamint festék képzési folyamat.

(Folyt. köv.)

Felolvasás a lótenyésztésről.

Zalaberi Horváth János tábornok ur f. hó 25-én nagy-
 érdekű fölolvasást tartott a lótenyésztésről a debreczeni
 városháza nagy tanácstermében.

Miután polgármester úr a számos tagból álló hallgató-
 ságot a nagyérdemű felolvasónak bemutatta, kijelenté ő mel-
 tósága, hogy jelen felolvasása nem bir hivatalos színezettel és
 beszéde ne vétessék hivatalos utasításnak, hanem részint azon
 nagyrabecsülés jeléül, melylyel a debreczeni lótenyésztési kö-
 zönség iránt viseltetik, részint pedig azon igyekezetnek, misze-
 rint a lótenyésztés emelése által a város és állam érdekeinek
 szolgálni óhajt.

Mint hogy Magyarország kereskedésében a lovak mennyi-
 sége és minősége meglehetősen tényezőt képez, érdekesnek tart-
 juk e nagyfontosságú beszédből különösen a következőket ki-
 emelni:

„E vidéken többször tett utazásom és vizsgálatom alkal-
 mával meggyőződtem arról, hogy ezen a vidéken, különösen
 itt Debreczen város határán igen jó és a nemesítésre alkalmas
 lóanyag van, csak hogy kellő gond nem fordított arra, úgy
 hogy 80 év óta ugyanegy állapotban van lótenyésztésünk.

Ezen állapotnak meg kell szűnni. A lótenyésztéssel, mely
 országos vagyonunknak nagy alkatrészét képezi, és mely kivi-
 telű cikknek is nagyon alkalmas, haladni kell a tudomány
 és tapasztalat követelt nyomain. Ezt követeli 1-ör a gazdálko-
 das kezelésének szüksége, mivel bekövetkezik előbb-utóbb a
 gépek általános használata, oda pedig nagy és erős lovak kíván-
 tatnak. 2-or. Hadászati ügyünk, hogy a kellő létszámot nagy és
 erős lovakban beke és háború idejében itthon találhassuk.
 3-or. Kívánja azt külföldi kereskedelmünk, hogy képesek le-
 gyünk a külföldnek oly lovakat szállítani, melyeket éghajlatunk
 és talajunk kedvező volta miatt nálunk jogosan kereshet stb.“
 Ezután áttért a lótenyésztést előmozdító teendőik elősorolására.

Mondanunk sem kell, hogy ő méltósága mint szaktekin-
 tely oly tanácsokat adott a közönségnek, melyek lótenyészté-
 sünk érdekében követésre méltók. Véleményem szerint ez a
 legjobb mód a közönség figyelmének felelősségére és az esz-
 közlendő javítások ajánlására. Népszerű felolvasások egyálta-
 lában mentek lévén mindennemű doctrinaire és hivatalos szí-
 nezettől, könnyen felfoghatók, és azért nagyobb eredményt
 szülnek.

Csak egyet szeretnék még az ilyenmű beszédeknek ki-
 egészítésképen látni azt t. i. hogy ily népszerű könnyen érthető

felolvasások lenyomatva a hallgató közönség közt kiosztatná-
 nak. Az ügy iránti érdekeltek elolvashatnák bármikor a hal-
 lottakat, és így nem merülne oly könnyen a feledékenység ten-
 gerébe az, a mit oly nagyérdekkel hallgattak.

EGYLETI ÉLET.

A debreczeni kereskedelmi testület folyó évi január
 24-én választmányi ülést tartott, melyen számos igen érde-
 kes ügyet kellett a választmánynak tárgyalni; közöttük
 különösen érdekesek a testület által fentartott *kereskedelmi*
tanodára vonatkozó jelentések.

Nevezetesen jelentetik a választmánynak, hogy a tanoda
 patronusai: a vallásközoktatásügyi miniszterium, a kereske-
 delmi miniszterium, továbbá Debreczen város közönsége és
 a debreczeni kereskedelmi és iparkamara a folyó évre is
 megadták és folyóvá tették azon összegeket, melyekkel a
 múlt évben járultak az iskola szükségeseinek fedezéséhez.

A tanoda igazgatója betérjeszti a tanári kar véleményes
 jelentését a tanoda természettudományi szertárának gyara-
 pitására vonatkozólag; továbbá a tandj elengedésért folya-
 modó tanulók kérvényét, s végre szintén a tanári kar
 nyilatkozatát arra vonatkozólag, hogy miként véli pótolni
 ama hiányokat, melyeket a Debreczenben uralkodó járványos
 betegség miatt hatóságilag elrendelt iskolai szünetek okoztak
 a tanítás menetében.

A tanári kar az akadémiai osztályok mulasztásainak
 helyreállítására elegendőnek véli az ünnepi szünetnapok meg-
 szorítását, s ezt már tényleg alkalmazásba is vette, mert
 karácsonkor 12 napi szünet helyett csak négy napot adott.
 A vasárnapi iskolába járó tanulókra nézve azonban szük-
 ségesnek tartja az elmaradások pótlása végett, hogy tanoncok
 hétköznapon is legalább két órai oktatásra az iskolába
 küldessenek.

A testületi választmány a tanárok véleményét elfo-
 gadván, intézkedni fog, hogy a kereskedőtanoncok februártól
 kezdve az iskolai év végéig minden héten csütörtökön este
 5—7-ig esti órákra járjanak be az iskolába.

Ugyanezen gyűlésen szóba hozott az is, hogy a ke-
 resk. iskolai tanároknak a Debreczenben is uralkodó drágaság
 miatt a testület „drágasági pótlékot“ szavazzon meg. Ezen
 ügy elintézése azonban a jövő gyűlés megtartásáig elha-
 lasztatott.

HETI HIREK és VEGYESEK.

**Tisztelettel felkérjük mind azokat, kik lapunkra elő-
 fizetni óhajtanak, hogy az előfizetési pénzeket kiadóhiva-
 talunkhoz (Kutasi Imre Debreczen) minél előbb beküldeni
 sziveskedjenek. — Előfizethetni minden hazai könyvkeres-
 kedésben is. Lapunk első számaiból példányokkal még min-
 dig szolgálhatunk.**

† **Uj közraktár Bécsben.** A „Közraktár“ című cikkünk kiegé-
 szítésére nem lesz érdektelen megemlíteni, hogy a császári főváros oly
 jótékony hatását érezi a közraktáraknak, hogy most már nem elégszik
 meg az eddig felállítottakkal, hanem még egyet a már újabban megint
 felállítani a Duna parton úgy, hogy a hajók ki- és berakodása sokkal
 könnyebb és olcsóbb legyen mint volt eddig, s hogy a raktárból egy-
 szersmind a vasutakra is kevés költséggel lehessen szállítani a gabo-
 nát. A tervezett közraktárt a „Duna-gőzhajózási társaság“ akarja
 építtetni, és 1 1/2 millió vámmázsa gabona befogadására készül. A ke-
 reskedő világ úgy vélekedik hogy ezen közraktár igen félelmes ver-
 senytársa leend a bécsi „Városi közraktárnak“, miután ez utóbbi nem
 valami célszerű berendezésű.

† **A budapest-győri vasut.** A főváros forgalmi viszonyainak job-
 bitására bizonyára nem csekély befolyással leend e vasutnak kiépí-
 tése, a mely kerülő nélkül fogja összekötni a termékeny és fejlett
 közgazdasági viszonyokkal bíró nyugati megyéket Győrt, Mosonyt és
 Sopront az ország fővárosával. A vasút kiépítése ma már úgy szólva,
 teljesen biztosnak tekinthető, miután maga a kormány is támoga-

tandja a részvények és elsőbbségi kötvények átvétele által. E vasút a győr-ebenfurti vasútnak keleti folytatásául tekinthető s így mintegy a déli-vasútra (Buda, Fehérvár és Uj-Szöny közt,) meg az osztrák állampályára (Bécs, Győr és Uj-Szöny közt) s illetőleg azoknak szállítási díjaira fog hatást gyakorolni a magyar keresk. viszonyok tekintetében.

† **Vesztegzár sertések számára Kőbányán.** A kereskedelmi miniszterium részéről f. hó 15-én kelt rendelet folytán közhírré tétetik, miszerint Kőbányán február 1-én sertések számára vesztegzár fog alakulni. — Ennek feladata leendő bizonyítványt kiállítani azon sertésekről, melyek Kőbányáról elszállítatnak és megvizsgálni azon sertéseknek egészségi állapotát, melyek Szerbiából és Romániából hozzánk szállítatnak. Kőbányáról tehát csak oly sertések szállítatnak tovább, melyek részére egészségi bizonyítvány állított ki. A 12. §-ból álló miniszteri rendelet a f. hó 25-iki hivatalos lapban egész terjedelmében olvasható.

† **A magyar aranyjáradék árfolyama** elérte a 100 forintot. Ez azonban még nem jelenti azt, hogy névértékét elérte, mert az aranyjáradék névértéke a 100 arany forint, mely az arany és ezüst közti értékviszony jelenlegi állásánál fogva 118 papir forintnak felel meg. Ma egy éve az aranyjáradék árfolyama 80 forint volt. Folytonos emelkedése ennek a papirnak részint a magas kamat lábnak (6% aranyban), részint a sok folyó tőkének, részint pedig az államhitel növekedésének tulajdonítható. Az aranyjáradék eme emelkedése az állampénztárnak is előnyére fog válni, a mennyiben a még kibocsátandó 15 millió forint aranyjáradék fejében teljes 15 millió forint papirban az állampénztárba foly, holott a tavalyi árfolyam szerint az csak 12 millió lett volna.

† **A „hazai iparpártoló egyesület.”** Ezen egyesület a háziipar pártolásának és fejlesztésének módozatáról szóló pályakérdésre tűzött ki pályázatot. A beérkezett több pályamunka közül a bíráló bizottság legjobbnak és a jutalomra méltónak a Galgóczy Károly által írt művet találta s azt a kitűzött pályadíjjal jutalmazta is. A pályamű az író tulajdona volna ugyan a pályázati feltétel értelmében, de Galgóczy e jogáról az egyesület javára lemondott, s így az mint az egyesület tulajdona adatik ki.

† **A magyar borok jó hírnevének,** s ezzel együtt kelendőségüknek is mégis csak ártottak azon részint való, részint költött hírek, melyek a hamisításokra vonatkozólag szárnyra keltek. Miként a „P. Ll.”-nak Svájcból írják, az ottani kereskedők és fogyasztók közül némelyek tartózkodnak a magyar bor vásárlásától, mások meg épen ellenzenet is mutatnak iránta. Egyébiránt a tudósító reményét fejezi ki, hogy az időjárás javulásával, a bevétel is javulni, élénkülni fog.

† **A legnagyobb hajó.** Angolországban Barrow Furness hajógyárában most kezdtek egy hajónak építéséhez, mely nagyságra nézve a híres „Great Eastern” nevű hajó után a legnagyobb leendő. E hajó, melynek neve „City of Rome” lesz 8300 tonna tartalmú, 3 kéménnyel és 4 árbocczal 8500 lóerejű gép által hajtatik.

† **Nádipar.** Roppant terjedelmű nádásaink értékesítése tárgyában igen fontos mozzanatot jelezhetünk. B a u m a n n budapesti mérnök hosszas kísérletezések után teljesen feltalálta módját, hogy miként lehet a nádat a legfinomabb papirgyártásra is felhasználni és találmányát több papirgyárnak bemutatván, miután azok nemcsak igen elismerőleg, hanem késznek nyilatkoztak a gyártmányt annak idején gyáraik számára át is venni: sikerült egy tőkepenzes társulatot e gyár felállítására megnyerni. Ezen új papiranyagot készítő gyár ifj. gr. Károlyi István szatmármegyei birtokán fog felállítani, hol is roppant terjedelmű nádások vannak. A létesítés iránti előmunkálatok már annyira haladtak, hogy a vállalkozók megbízottjai már a múlt héten a helyszínén voltak úgy a telep felvétele, mint pedig az építkezési helyek kijelölése végett. Mindenesetre kívánatos, hogy ez a vállalat megteremtése akadályokba ne ütközzék és tőkepenzeseink, kik pénzeiket napjainkban alig birják elhelyezni, nem tehetnének czélszerűbbet, mintha ily biztos vállalatokba történő befektetésekkel igyekeznének ők is az ország közigazgatási ügyét előmozdítani.

† **Az uzsorások büntetése** eddig leginkább csak közmegejtésben nyilvánult, most azonban már az igazság büntető kezének is kezdik súlyát érezni. A kassai törvényszék ugyanis a közeli napokban egy Neumann Jakab nevűt vett kapóra, kit rendkívüli uzsoráskodás miatt egy évi börtönrre ítél.

† **Japán és Ausztria.** A japáni birodalom és Ausztria, különösen Bécs között mindinkább élénkül a kereskedelmi összeköttetés, a mire nem csekély befolyása van Japán bécsi képviselőjének. Ujabb időben a bécsi selyem-gyárak számára több-több selyemgubót szállítanak, míg viszont Japánba Bécsből bórdiszműveket és gyöngyház-készítményeket rendeltek meg.

† **Kereskedői bál Budapesten.** A fővárosban gróf Andrássy Aladárné védnöksége alatt kereskedői elite-bálat tartanak február 1-én. A kereskedelmi és forgalmi világ legelőkelőbb családjai megígérték megjelenésüket. Az arisztokracia, a konszultások, az irodalmi és művészeti körök szintén szép számmal lesznek képviselve. A bál tisztá jövedelme a keresk. ifjuság alaptőkéjének gyarapítására fog fordíttatni.

† **A selyemtenyésztés** terjesztése és emelése tárgyában igen nagy buzgalmat fejt ki Bezeredy Pál, ki Fehérmegyében oly nagy tevékenységet fejtett ki, hogy már e tavasszal az összes országutak be fognak epertával ültetett, hogy ez által a selyemtenyésztés mindjárt a legsebésebb alapon legyen megindítható. Ugyan úgy működik Tolna megyében is, hol különben már meg van az alap arra nézve, hogy a selyemtenyésztés sikeresen emeltessék.

† **A rizstermelés** hazánkban mindinkább tért hódít. Az által, hogy a miniszterium beszerzett egy rizstisztító és hámozó malmot, eleje van véve az akadálnak, mely eddig az értékesítés terén mutatkozott a miatt, hogy a honi terményt nem lehetett kereskedelemképes állapotban előállítani. — Az állam maga is termeltet, a mennyiben a péklai minta-telepen, (Bács megyében) hol öntözés van berendezve, már ezen évben 15-20 holdnyi terület lesz rizsszel bevetve,

† **A t. szerkesztő urakat,** kik lapunkkal csereviszonyba lépni óhajtának, tisztelettel kérjük saját lapjuk egy számának szives beküldésére.

† **Tisztelettel kérjük fel** lapunknak minden jóakaró pártolóját, de különösen az ifjusági egyesületek tisztviselői karát, hogy a kereskedelmi életre vonatkozó minden mozgalomról, különösen pedig az egyesületek beléletében előforduló eseményekről, felolvasásokról, a keresk. és iparos oktatásról a szerkesztőséget tudósítani sziveskedjenek.

Ismerető jelek. Két ellenfél találkozott a kávéházban. A tegnapi lapban megjelent cikket — tekintve a benne levő ferdtéseket és irányzatos rágalmakat — bizonyára ön írta. Miről gyanítja azt? Megismerem a madarat tolláról. Eltalálta. De a mai választ — tekintve a benne levő súlyos sértéseket és vakmerő támadásokat — azt meg ön írta. Hát ezt honnan gyanítja? Én meg megismerem a madarat korméról.

A ki sohasem hazudott. Amerikában a humbugok hazájában történt. Egy társaság, mely a leghirhedtebb hazugokból állott, azon eredeti ötletre vetemedett, hogy sorrendben mond mindenki egy egészen új hallatlan nagy hazugságot. Egyik azt állítá, hogy fényes nappal lelőtte a legfényesebb csillagot. Egy másik avval dicsekedett, hogy lecsalta az égből a legszebb angyalt. Egy harmadik avval állott elő, hogy ő Petrus arany kulcsát lopta el. Végre a hazugok nagy mestere egész nyugodtan így nyilatkozik: Én meg soha sem hazudtam.

Az első bálban. A pipiske röpdös örömeiben. A mit lát, hall és érez, föltulmulja még a leghphantastikusabb képzelődését is. Szabad kérem az első négyesre. Köszönöm uram, már másnak ígértem. Hát a másodikra harmadikra? Már azokra is vagyok engagirozva. Hát milyen táncza szabad. A csárdások, keringők, négyesek mind el vannak ígérve. Csak egy tánczom szabad — a menyasszonyi táncz.

ISMERETTAR.

A tüzelő anyagokról.

Dr. Schwarczer Viktortól.

(Vége.)

Az általános melegehatást ezenkívül az által is meg tudhatjuk, hogy valamely lakszobában, lehető egyenlő körülmények közt különböző tüzelő anyagok ugyanazon mennyiségét égetjük el, és az így nyert hőméri fokokat az általános melegehatás megítélésére alkalmazzuk. Vagy pedig ha meghatározzuk azon éleny mennyiséget, a mely különböző tüzelő

anyagok bizonyos mennyiségének elégetésére megkivántatik. Az így szükségelt élenymennyiségek egyenlő arányban állanak az általános melegthatáshoz.

A megkivántató élenymennyiségek kipuhatólására az illető tüzelő anyagot szerves elemzésnek vetjük alá és ennek széney, köneny és élyentartalmát meghatározzuk, és ekkor könnyen kiszámítható azon élenymennyiség is, mely az illető tüzelő anyagban levő széney- és könenynek elégetésére megkivántatik. Ebből a tüzelő anyagban már létező élenymennyiséget azonban le kell vonnunk. Minthogy 1 s. r. széney 2667 r. élyent vesz fel és ennek melegthatása 7,800 m. e., ennél fogva 1 s. r. felhasznált élyen 2,924 m. e.-nek felel meg.

Hogy ha p. o. valamely tüzelő anyaghoz, élyentartalmának levonása után 3 rész élyent kellett adni, akkor ennek égési melege a széneyéhez képest $2,924 \times 3 = 8,772$ m. e. lenne.

Az e téren Favre és Silbermann, valamint Grassi stb. által tett újabb nyilatkozatok azt mutatták, hogy:

A köneny	34,462 m. e.,
a széney	8,080 " "
a retorta grafit	8,047 " "
a természetes grafit	7,797 " "
a gyémánt	7,770 " "
a faszén (széneleggé elégetve)	2,473 " "
a széneleg (szénsavvá elégetve)	2,403 " "
a mocsárlég	13,063 " "
az olajképző lég	11,858 " "
a terpentín olaj	10,852 " "
a petroleum	10,000 " "
az aether	9,082 " "
a faszész	5,307 " "
a borszesz	7,184 " "

Megjegyzendő azonban, hogy az elemzéseknél, a melyeknél ezen eredmények nyertek, csak apró darabok alkalmaztattak, úgy hogy az eredmények csakis az elemzett daraboknak, nem pedig az egész tömegnek összetételét fejezik ki és a tüzelő anyagok általános melegthatását csak közelítve engedik megítélni.

A fajlagos melegthatás megtudható az általános melegthatásból az által, hogy ezt az illető tüzelő anyag fajsúlyával szorozzuk.

A tüzmérői melegthatás; ez függ:

1. Azon meleg mennyiségtől, mely bizonyos térben fejlődik. A hőmérséklet u. i. annál magasabbra fog emelkedni, minél több tüzelő anyag bizonyos időben el ég, és minél kisebb azon tér, a hol a meleg elterjedhet.

2. Az égési termények (a füst) mennyiségétől, nyomásától és fajlagos melegétől; még pedig a hőmérséklet annál magasabb lesz, minél csekélyebb az égési termények mennyisége és fajlagos melege és minél több tüzelő anyag bizonyos időben el ég.

A hőség emelkedését kiválóan elősegíti a tüzelő anyagnak okszerű felaprítása; forró levegővel táplált fújtatónak

alkalmazása és olvasztásoknál az olvasztandó anyagoknak előmelegítése. Hideg levegőnek alkalmazásánál ennek előbb fel kell melegednie, mi már magában véve melegvesztés, de ezenkívül ennek hatása gyakran csak felmelegedése után, tehát akkor kezd működni, a midőn az az olvasztó helyre már oda hagyta. Felmelegítve és az olvasztó helyre vezetve azonban hatása azonnal kezdetét veszi. Fokozható végre a melegthatás az által is, hogy a tüzelő anyagokat hevített állapotban a közönségesnél nagyobb nyomással érintkeztetjük a forró levegővel.

3. Függ a tüzmérői melegthatás a tüzeléshez vezetett levegő mennyiségétől is, mert ha a tüzeléshez túlságos mennyiségben vezetünk levegőt, akkor a tüzeleknek legtökéletesebb elégetését érhetjük el, az égési termények mennyisége azonban ekkor túlságosan növekszik, az égési hőmérséklet pedig alászáll. Kellőnél kevesebb levegő hozzávezetésénél a tüzelő anyag tökéletlenül ég el, mi szinte melegvesztést okoz.

4. Befolyást gyakorol erre azon melegmennyiség is, melyet a tüzelő anyagoknak hamu és víztartalma megkötnék.

5. A tüzelő anyag vegyi összetételétől, de különösen ennek széneytartalmától és tömörségétől.

A tüzelő anyagok tüzmérői melegthatását megtudhatjuk:

a) Számítás által az általános melegthatásból, az égési termények mennyiségéből és az átlagos fajlagos melegből.

b) Tüzmérővel (pyrometer) a melyek a hőséget nem annyira hőmérői fokokban fejezik ki, hanem a különböző tüzelők által kifejtett hőségnek egymással való összehasonlítását engedik meg.

A tüzelő anyagok értékének megítélésénél tehát meg kell határoznunk a) ezek általános melegthatását; b) fajlagos melegét; c) tüzmérői melegthatását; d) hamu és víztartalmát és e) ezek természettani tulajdonait, p. o. ezek szerkezetét, a bennök található részek minőségét és mennyiségét, gyűlékonyságát és az égésnél esetleg észlelhető jelenségeket.

A víztartalom a tüzelő anyag megmért mennyiségének kiszáritása és a száraz anyag megmérése, a hamutartalom pedig a száraz anyag elégetése és a nyert hamu megmérése által tudható meg.

Szerkesztői üzenet.

— B-m Gy. Budapesten. — Levelét megkaptuk. Köszönjük jóakaró tanácsait; azokat mindenestre figyelembe vesszük, s a mennyire lehet, követni is fogjuk.

— Sk-y S-r Veszprém. Kívánata szerint a 2. és következő számokat küldjük. A főbb czégeket azonban mégis szeretnők, hogy a lap mutatószámait tudjuk kinek küldeni.

— K-n B. Nagy-Kanizsa. Köszönjük a figyelmet. Bármikor szívesen látunk a czélunknak megfelelő közleményeket. A küldeményt csak a jövő heti számra használhatjuk fel.

— E. J. Rima-Szombat. A nevezetteknek a lapot küldjük megtekintés végett.

— B-l Gy. Sz-Grót. Ajánlatát a tett föltételek mellett elfogadjuk. A lapot megindítottuk.

Felelős szerkesztők:

Zalai Márk és Fazekas Sándor.

KIS KÖZVETÍTŐ.

Egy kereskedelmi tanodát

jó sikerrel végzett ifju, valamelyik nagy fűszer- vagy vaskereskedésben óhajtaná gyakorolnának felvételni. A föltételekre nézve, melyek a főnökre eléggé előnyösek, a „Kereskedelmi Lapok” kiadóhivatala adhat felvilágosítást.

Az Érmelléken

egyik kisebb mezővárosban egy vas- és fűszer-kereskedés tanulóinak elfogad oly ifjút, ki az elemi osztályokat jó sikerrel végezte. Olyanok, kik gimnásiumi 1-2 osztályt végeztek, előnyben részesülnek. A hely tavaszon lenne elfoglalandó.

Vasárus segédre

volna szükség egy vidéki nagy vasáru kereskedésben. Az ajánlkozónak jó bizonyítványokkal kell ellátva lennie.

Kerestetik

egy jó bizonyítványokkal ellátott, s már több év óta segédkező ifju egy fővárosi „rövidárú” üzletbe mint üzletvezető. Bővebb felvilágosítást e lap kiadóhivatala nyújt.

Azon segédek,

kik ez idő szerint nincsenek alkalmazásban, szíveskedjenek az illető elhelyezési díj beküldése mellett lapunkhoz fordulni, s mi azonnal megtesszük a kellő intézkedéseket elhelyeztetésükre nézve.

Azon kereskedő urak,

kiknek üzletekben egy vagy más ághban alkalmas segédre volna szükségök, szíveskedjenek egy levélbeni megkeresés által bennünket ily segéd keresésével megbízni. Minden megbízatásnak a legpontosabban igyekeznünk megfelelni.

Ajánlkozók

egy több vidéki nagy vegyes-, de különösen fűszerkereskedésekben alkalmazva volt segéd, valamely vidéki- vagy fővárosi hason üzletbe. Kívánatra bizonyítványait beküldi. — Felvilágosítást szerkesztőségünk ad.